

Kunnskapsdepartementet
v/ Forsknings- og høyere
utdanningsminister Henrik Asheim
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref.:	
Deres dato:	
Vår ref.:	
Kontakt:	Merete N. Kristiansen
Tlf.	
E-post:	mkr@akvaplan.niva.no
Dato:	Tromsø, 10-09-2021

Innspill til Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2023-2032

Akvaplan-niva takker for at vi fikk muligheten til å gi innspill via de regionale innspillsmøtene i mai. Vi opplevde det som et godt format for en dialog med ministeren. Selv om vi er sikre på at innspillene er notert, så ønsker vi likevel å gjenta de sentrale poengene skriftlig.

Hva er de viktigste utfordringene fremover og hvordan kan vi bruke langtidsplanen til å møte dem?

1. Det er mangel på tilstrekkelig og riktig kompetanse i nord

Næringslivet går godt, det er lav arbeidsledighet og stor verdiskaping fra de næringer som utvikler og bruker naturressursene i nord, men vi mangler folk. Det har over tid vært en stor forflytting av yngre fra distriktene til byene og dermed et underskudd på personer i aldersgruppen 20-40 år – dvs. fremtidige og nåværende barnefamilier. Dette gjør at hovedproblemet er tilgang på arbeidskraft. Dette er vist til både av Distriksnæringsutvalget og Demografiutvalget.

Løsning 1: Det må tilrettelegges for utdanning innenfor den kompetansen vi har behov for i nord. Det må gjøres gjennom enda sterkere samhandling mellom universitet, høyskole og næringsliv/offentlig virksomhet - både ved utvikling av utdanningsretninger og underveis i utdanningsløpet, slik at ungdommen får et forhold til lokale/regionale arbeidsplasser og dermed større sannsynlighet at de blir i regionen (70% av de som har tatt utdanning i regionen blir her).

Løsning 2: Statlig sektor må være til stede i hele landet

Både for å sikre god kontakt med næringslivet, og forståelse for behovene – og å bidra til at det finnes en bredde av arbeidsplasser i regionene. Per i dag sliter man med å rekruttere fagpersoner til bedriftene i distriktene blant annet fordi det i liten grad finnes partnerarbeidsplasser (eks kvinner med høyere utdanning) i de samme områdene. Det har over lang tid pågått en statlig sentralisering av mange ulike etater og direktorat med bakgrunn i "effektivisering". Med dagens digitale løsninger er det på tide å tenke nytt.

Dette er avgjørende dersom vi skal klare å ta fatt på utfordring nr 2:

2. Behov for å utvikle ny næringsvirksomhet for å sikre fremtidig verdiskaping for Norge

I nordområdemeldingen beskrives det at "Nord-Norges rikdom og fremtidige utviklingspotensial er nært knyttet til naturressursene". Videre utvikling av naturressursbaserte næringer vil være avgjørende for verdiskapingen og utvikling av Norge totalt sett. Fremtiden vår (som historien) ligger i stor grad i "havet".

Akvaplan-niva AS
Org.nr: 937375158
www.akvaplan.niva.no
info@akvaplan.niva.no

Hovedkontor:
Tel: 777 50 000
Framsenteret, Hjalmar Johansens gata 14, 9007 Tromsø
Postboks 6066 Langnes, 9296 Tromsø

Løsning: De to områdene "Hav" og "Klima, miljø og miljøvennlig energi" er to av satsingsområdene i den eksisterende langtidsplanen og bør også være det i den neste.

Innenfor området Hav mener vi at det må legges til rette for en stor nasjonal og helhetlig satsing på å utvikle og kommersialisere "nye marine arter". I Norge har vi har klart å utvikle oppdrett av laks og ørret til en internasjonal industri, nå er tiden inne for å også utvikle ny industri av andre arter – matfiskarter og andre arter i verdikjeden. Vi har et stort og kompetent miljø i Nord-Norge, både på Universitetene og i forskningsinstituttene samt i bedriftene. Så det er naturlig at en slik satsing legges til nord.

Innenfor området "Klima, miljø og miljøvennlig energi" er det avgjørende å ha fortsatt fokus på "helhetlig bærekraft" og i et tverrfaglig perspektiv. Vi må videreutvikle kunnskapen om økosystemene og hvordan de påvirkes av menneskelig aktivitet, samt å utvikle strategier for hvordan vi kan tilpasse oss til både klimaendringer og å forbedre vårt miljømessige fotavtrykk (privat, samfunn og næring).

En konkret mulighet som bør utredes er marine næringsparker, som det allerede er tatt noen initiativ til. Det må gjøres mulighets- og konsekvensutredninger FØR man etablerer disse, for å sikre best mulig arealbruk og forhindre konflikter.

3. Barrierene for å delta i FoU-prosjekter for små og mellomstore bedrifter kan synes å være for store

Basert på det vi har klart å finne av tilgjengelig informasjon kan det synes om at:

- Det er færre bedrifter i nord som deltar i prosjekter som støttes av forskningsrådet
- Det er færre bedrifter i nord som deltok i Grønn Plattform
- Det er færre bedrifter og institutter i nord som deltar i EU-prosjekter
- Det er færre SFer og SFFer i nord
- Det er ingen katapult i nord

Løsning: Sikre at de nasjonale virkemiddelordningene er tilrettelagt slik at også små og mellomstore bedrifter i distriktene kan delta.

Oppsummert mener vi at det i ny langtidsplan for høyere utdanning og forskning bør

1. Legges til rette for lokal og regional utdanning ut ifra næringenes behov
2. Fortsatt satses på helhetlig og tverrfaglig forskning og utdanning
3. Lanseres en Nasjonal satsing på "nye marine arter"
4. Redusere barrierene for FOU-prosjekter for små og mellomstore bedrifter

Vennlig hilsen

Merete N. Kristiansen
Administrerende direktør
Akvaplan-niva AS